

Motion till riksdagen

1989/90:U554

av Gunnar Hökmark och Nic Grönvall (båda m)

Sverige och Europaparlamentet

Sveriges kontakter med EG riktar sig gentemot de exekutiva och beslutande institutionerna, kommissionen och ministerrådet. Detta innebär att Sverige i dag riskerar att försumma en viktig del av den europeiska gemenskapens maktstruktur, nämligen Europaparlamentet. Detta kan vara en betydande brist för Sveriges förutsättningar att nå framgång i det förhandlingsarbete med EG som nu påbörjas inom ramen för EFTA. Det innebär också brister i insyn och förståelse för vad som sker i en av Gemenskapens viktigaste institutioner.

Till skillnad från de nationella parlamenten har Europaparlamentet ingen direkt kontroll över den exekutiva och beslutande makten varför kommissionen och ministerrådet inte representerar parlamentet på motsvarande sätt som i andra länder. Detta gör att kontakter med kommission, råd och nationella regeringar inte på motsvarande sätt som vid kontakter med nationella regeringar täcker in den framväxande maktbas som Europaparlamentet är.

Europaparlamentet har tidigare ansetts vara en kraftlös institution. Detta gäller framförallt tiden innan direktvalen blev verklighet. I och med att parlamentets ledamöter sedan 1979 är direktvalda har det emellertid vunnit en betydande legitimitet. Som en konsekvens av enhetsaktens nya beslutsformer har parlamentet fått en mer definierad roll i beslutsprocessen.

Parlamentet har rätt att yttra sig två gånger över kommissionens förslag innan ministerrådet fattar det formella beslutet. Säger parlamentet nej till ett förslag krävs enhällighet i ministerrådet. Parlamentets förslag till ändringar har visat sig ha goda möjligheter att påverka de slutgiltiga besluten.

Parlamentet har traditionellt en tyngre roll i EG:s budgetfrågor. Genom att parlamentet kan vägra anta kommissionens förslag till budget kan man den vägen tvinga fram ändringar. Parlamentet kan också uttala sitt misstroende mot kommissionen, vilket i så fall tvingar fram dess avgång. I och med enhetsakten har parlamentet fått ett avgörande inflytande på gemenskapens framtida utveckling genom att samarbetsavtal med utomstående länder eller frågan om nya medlemsländer måste godkännas av parlamentet med enkel majoritet.

Parlamentets viktigaste roll i dag är förmodligen att det sätter den politiska agendan för gemenskapens framtida utveckling. Parlamentet har varit pådrivande för att lyfta fram miljöarbetet inom gemenskapen. Genom beslut i parlamentet har man också tagit initiativet och kunnat driva på i frågan om

en gemensam valuta och centralbank. Parlamentets mer federativa karaktär gör det i dessa och i andra frågor mer "europeiskt" än kommissionen och ministerrådet.

Det är uppenbart att det finns ett svenskt intresse av att på bred front hålla sig informerad över vad som sker i Europaparlamentet. Det gäller inte bara sakfrågornas utveckling med dessas uppenbara betydelse för svenskt beslutsfattande utan också för möjligheten att i svenska beslutsföra förstå vad som ligger till grund för EG:s ställningstaganden.

Självfallet finns det också redan i dag ett svenskt intresse av att på olika sätt medverka till kunskap och förståelse för svenska ståndpunkter och överväganden. Detta gäller i det vardagliga politiska arbetet redan i dag och för att lägga en god grund för framtida samarbete. Detta gäller än mer när någon typ av samarbetsavtal mellan EG och EFTA utvecklats. I perspektivet av ett framtida svenskt medlemskap är det vidare av stor vikt att i Sverige så tidigt som möjligt skapa kunskap och insikt i hur en av EG:s viktigaste institutioner fungerar. Kontakterna mellan svenska parlamentariker och Europaparlamentariker är viktiga och kommer att än mer bli så.

Det är regeringen som ansvarar för utrikespolitiken. När det gäller kontakter med EG:s institutioner kommer regeringens relationer av naturliga och formella skäl att i första hand vara inriktade på kommission och ministerråd.

Det är därför nödvändigt att inom ramen för svensk utrikespolitik skapa förutsättningar för utökade kontakter mellan svenska parlamentariker och deras kolleger i Europaparlamentet.

Det bör i framtiden vara ett naturligt led i såväl partigruppernas som utskottens arbete att söka kontakter och överläggningar med motsvarigheterna i Europaparlamentet. Riksdagen bör prioritera sina anslag för utrikesresor i enlighet med detta.

Regeringen bör överväga formerna för parlamentarikersamverkan inom ramen för ett framtida EES-avtal, fram till dess att ett medlemskap i EG ger Sverige direktvalda Europaparlamentariker.

Redan i dag spelar det politiska arbetet i Europaparlamentet i kraft av den europeiska gemenskapens centrala betydelse för Europa en betydande roll för de beslut som skall fattas i Sveriges riksdag. Med hänsyn tagen till den växande roll som Europaparlamentet kommer att spela kommer detta att accentueras.

Ett närmare samarbete mellan EG och EFTA inom ramen för en EES-struktur kommer troligtvis att förtydliga detta faktiska beroende. Det måste emellertid också kunna ge möjligheter att på ett tidigt stadium påverka EG:s beslutsprocess. Förutsättningarna för en observatörsstatus för parlamentariker från de olika EFTA-länderna i Europaparlamentet bör i detta perspektiv övervägas tillsammans med de andra institutionella mekanismer för inflytande i EG:s beslutsprocess som kan vara aktuella. Regeringen bör ta initiativ till att en parlamentarikerinsyn av detta slag aktualiseras i det kommande förhandlingsarbetet.

Det bör ankomma på utskottet att göra erforderliga beräkningar av kostnaderna för de ovan föreslagna åtgärderna för utökade kontakter med Europaparlamentet under kommande budgetår.

Hemställan

Mot. 1989/90
U554

Med hänvisning till det anförda hemställs

[att riksdagen beslutar att inom ramen för anslagen till utrikes resor prioritera medel till kontakter med Europaparlamentet i enlighet med vad i motionen anförts.¹]

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om observatörsstatus i Europaparlamentet.

Stockholm den 25 januari 1990

Gunnar Hökmark (m)

Nic Grönvall (m)

¹ 1989/90:K331

